

Actualisatie coffeeshopbeleid

Gemeente Amersfoort

Gepubliceerd: 08.01.2003

17 december 2002.

1. Inleiding

Deze notitie benadert de coffeeshops en de daarmee verband houdende problematiek uit oogpunt van openbare orde en woon- en leefklimaat. Preventie, voorlichting over het gebruik van soft- en harddrugs zijn weliswaar belangrijke onderwerpen, maar blijven in deze actualisatie buiten beschouwing.

De gemeenteraad heeft in maart 1994 de beleidsnotitie “plan van aanpak regulering koffieshops” vastgesteld. Er waren toen 13 coffeeshops in Amersfoort. De toenemende belangstelling voor het vestigen van een coffeeshop in Amersfoort maakte het noodzakelijk om het beleid aan te scherpen. Een te grote toename van coffeeshops achtte het gemeentebestuur niet beheersbaar en de raad stemde er in juni 1996 mee in om het aantal verkooppunten van softdrugs in onze gemeente beperkt te houden op het toenmalige aantal van 11 coffeeshops. Het college-programma 1998-2002 ging uit van maximaal 9 coffeeshops. De raad heeft vervolgens op 29 juni 1999 het nieuwe gedoogbeleid vastgesteld, waarbij werd bepaald dat er maximaal negen coffeeshops in de gemeente Amersfoort gevestigd mogen zijn. Het huidige gemeentelijke coffeeshopbeleid is gebaseerd op het raadsbesluit van 29 juni 1999.

Het raadsprogramma 2002-2006 wijdt een passage aan het coffeeshopbeleid. Volgens dat programma blijft het in 1999 vastgestelde beleid het uitgangspunt van het huidige coffeeshopbeleid.

Dat houdt dus in dat er nog steeds maximaal negen coffeeshops in de gemeente Amersfoort mogen zijn, die zich moeten houden aan een reeks van voorwaarden om o.a. mogelijke overlast beperkt te kunnen houden. (In de bijlage zijn de voorwaarden opgesomd die de burgemeester verbindt aan de door haar te verlenen gedoogbeschikking voor de verkoop van softdrugs). Nieuw te vestigen coffeeshops moeten voldoen aan de aangescherpte vestigingsvoorwaarden. Voorts werd de mogelijkheid geboden om bestaande coffeeshops die niet voldoen aan de aangescherpte vestigingscriteria, te verplaatsen naar een passender locatie waarbij de strenge vestigingscriteria met enige soepelheid kunnen worden toegepast.

2. Landelijk coffeeshopbeleid

Uitgangspunt voor het Amersfoortse gedoogbeleid is het landelijk coffeeshopbeleid. De oorsprong daarvan ligt in 1976 toen de Opiumwet zodanig werd gewijzigd dat er sprake is van onderscheid tussen verdovende middelen met een onaanvaardbaar risico voor de volksgezondheid (harddrugs) en drugs met een geringer risico (softdrugs). Dat onderscheid had vooral ten doel om de hard- en softdrugsmarkt van elkaar gescheiden te houden. De achterliggende gedachte hiervan is dat de cannabisgebruiker uit het veel hardere en criminele milieu van de harddrugsmarkt moet worden gehouden.

Eind jaren tachtig blijkt de verkoop van softdrugs voornamelijk in coffeeshops plaats te vinden. Daarom besluit het College van procureurs-generaal in 1991 tot een landelijke invoering van de zgn. AHOJG-criteria. Deze criteria houden in: geen Affichering bij verkoop van drugs, geen verkoop van Harddrugs, geen Overlast, geen verkoop van drugs aan Jeugdigen en geen toegang aan jeugdigen tot een coffeeshop, geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie, d.w.z. hoeveelheden groter dan geschikt voor eigen gebruik.

Al snel blijken deze criteria te ruim: de leeftijdsgrens is niet duidelijk en ook is niet duidelijk wat hoeveelheden voor eigen gebruik inhouden: de leeftijdsgrens wordt gelegd bij 18 jaar en de maximale verkoophoeveelheid per transactie wordt gesteld op 30 gram.

In 1995 verscheen de nota “Het Nederlandse Drugsbeleid; continuïteit en verandering”, waarin het kabinet zijn beleid uiteenzet voor de komende jaren. Het volksgezondheidsbelang blijft uitgangspunt van het beleid van de rijksoverheid. In die nota staat dat de zinsnede te lezen dat met name “de bonafide coffeeshops hebben bewezen een bijdrage te leveren aan de afscherming van softdrugsgebruikers tegen de wereld van harddrugs”. Er worden echter ook enkele kritische opmerkingen gemaakt over de toename in het aantal coffeeshops en de overlast veroorzaakt door coffeeshops. De gecombineerde verkoop van alcohol en softdrugs moet worden verboden en er dienen strikte regels te komen met betrekking tot locatie, openingstijden, inrichtingseisen en parkeer- en geluidsoverlast. Bovendien wordt voorgesteld om de G van de AHOJG-criteria aan te passen. De maximale transactiehoeveelheid moet worden verlaagd van 30 naar vijf gram en er moet een maximale handelsvoorraad in de shop komen van 500 gram. De richtlijnen voor opsporing- en vervolging inzake strafbare feiten van de Opiumwet worden door het Openbaar Ministerie hieraan aangepast. In de richtlijnen wordt onder meer aangegeven dat het coffeeshopbeleid op onderdelen nader kan worden bepaald door het lokale driehoeksoverleg (burgemeester, politie en Openbaar Ministerie). Dankzij deze richtlijnen is het voor gemeenten mogelijk een eigen coffeeshopbeleid op te stellen aan de hand van bestuursrechtelijke middelen (bestemmingsplan, horeca-exploitatievergunning en gedoogbeschikking).

Het is voor de burgemeester dan nog niet mogelijk om rechtstreeks op te treden tegen de verkoop van softdrugs. Op grond van de Algemene plaatselijke verordening (APV) of de Gemeentewet heeft de burgemeester wel de bevoegdheid om coffeeshops tijdelijk te sluiten als er zich ernstige overlast voordoet of bij geconstateerde verkoop van harddrugs.

In 1999 wordt de Opiumwet echter uitgebreid met een artikel 13b (“Wet Damocles”). Dat artikel geeft de burgemeester de mogelijkheid om een coffeeshop te sluiten in het geval de coffeeshop niet in het gemeentelijk beleid past zonder dat er sprake hoeft te zijn van overlast. Dat nieuwe artikel 13b van de Opiumwet is een welkome aanvulling van het bestuursrechtelijk instrumentarium.

Het College van procureurs-generaal stelt de AHOJG-criteria in december 2000 als volgt vast:

- geen Affichering: dit betekent geen reclame anders dan een summiere aanduiding op de betreffende lokaliteit;
- geen Harddrugs: dit betekent dat geen harddrugs voorhanden mogen zijn en/of verkocht mogen worden;
- geen Overlast: onder overlast kan worden verstaan parkeeroverlast rond de coffeeshop, geluidshinder, vervuiling en/of voor of nabij de coffeeshop rondhangende klanten;
- geen verkoop aan Jeugdigen en geen toegang aan jeugdigen tot een coffeeshop, waarbij is gekozen voor een strikte handhaving van de leeftijdsgrens van 18 jaar;
- geen verkoop van Grote hoeveelheden per transactie: dat wil zeggen hoeveelheden groter dan eigen gebruik (= 5 gram). Onder transactie wordt begrepen alle koop en verkoop in één coffeeshop op dezelfde dag met betrekking tot dezelfde koper.

Met name het criterium Affichering dient volgens het College van P-G’s strikt te worden gehandhaafd omdat binnen het Nederlandse drugsbeleid wordt gehecht aan preventie en het onwenselijk is niet-gebruikers ongewild te confronteren met (reclame voor) drugs.

3. Huidige situatie in Amersfoort

In onze gemeente worden momenteel 9 coffeeshops geëxploiteerd. Daarbij gaat het om de volgende zaken:

1. De Horizon – Achter de Arnhemse Poortwal 7
2. Differenzo – Kamp 54
3. De Schommel – Pothstraat 39
4. Trenchtown – Krommestraat 41

5. Take a Break – Noordewierweg 10
6. The Zoo - Puntenburgerlaan 72
7. Alem – Schimmelpenninckstraat 2
8. Relax – Van Almondestraat 3a
9. Free Time – Van Galenstraat 31.

Het gemeentelijke gedoogbeleid heeft er niet toe geleid dat bestaande coffeeshops zich hebben verplaatst naar andere locaties. De vestigingscriteria - met name de voorwaarde dat vestiging van een coffeeshop binnen een afstand van 250 meter van een (elke!) onderwijs-instelling niet meer wordt toegestaan - blijken een hinderpaal. In de praktijk blijkt namelijk dat het in feite onmogelijk is om een passende locatie te vinden buiten die cirkel van 250 meter rond de onderwijs-instellingen. En een verplaatsing van een bestaande coffeeshop wordt nog verder bemoeilijkt omdat alleen panden in beeld kunnen worden gebracht waarop ingevolge het bestemmingsplan reeds de bestemming van horeca rust. In de praktijk zijn geen lege panden te vinden met de bestemming van horeca.

4. Ervaringen met de Amersfoortse coffeeshops

Geconstateerd kan worden dat het eerder ingezette gedoogbeleid met een maximum aantal coffeeshops geleid heeft tot een beheersbare situatie in onze gemeente. De ervaring met de coffeeshophouders is dat zij zich, behoudens een enkel incident, goed houden aan de criteria van het Openbaar Ministerie. Vanaf de vorige evaluatie (juni 1999) is er voor de politie dan ook geen aanleiding geweest om de burgemeester voor te stellen een bestuurlijke maatregel te treffen tegen een bepaalde exploitant of om een coffeeshop te sluiten wegens overtreding van de AHJG-criteria; alleen het O-criterium levert bij enkele shops problemen op.

De coffeeshop-ondernemers houden zich dus over het algemeen goed aan de voorwaarden van het gedoogbeleid, maar er moet toch worden vastgesteld dat niet iedere coffeeshop naar tevredenheid wordt geëxploiteerd. Zowel de gemeente als de politie krijgen met een zekere regelmaat klachten over drie coffeeshops. Daarbij gaat het om overlast die buurtbewoners daarvan ondervinden. De klachten worden veroorzaakt door dat deel van de klandizie die vaak met scooter of auto langs komt om snel even de waren te kopen om deze elders te gebruiken. Bij één coffeeshops bestaat ca. 70% van de bezoekers uit klanten die slechts een korte tijd in de coffeeshop verblijven om daar uitsluitend softdrugs te kopen; bij twee andere coffeeshops bestaat ca. de helft van de bezoekers uit klanten die alleen voor het kopen van softdrugs de zaak bezoeken. (De percentages zijn door de coffeeshophouders zelf verstrekt.) Deze categorie van bezoekers levert voor de directe omwonenden of andere weggebruikers overlast op waaraan de exploitant niet veel kan doen omdat hij daar geen invloed op heeft. Dat werd overigens ook toegegeven door de coffeeshophouders die daarop werden aangesproken. Er zijn ook coffeeshops waarvan de bezoekers met name per fiets of lopend komen.

Klachten komen vaak verspreid in de gemeentelijke organisatie binnen en worden niet centraal geregistreerd. Toch valt aan de hand van de klachten wel een beeld per coffeeshop te schetsen:

1. De Horizon- Achter de Arnhemse Poortwal 7
Geen klachten.
2. Differenzo – Kamp 54
Klachten over parkeergedrag van de klanten en aan de overkant rondhangende bezoekers. Bovendien geldt als klacht dat er dichtbij (Pothstraat 37) ook al een coffeeshop wordt geëxploiteerd waar ook overlast van wordt ondervonden.
3. De Schommel - Pothstraat 37
Aanhoudende klachten van bewoners over geluidsoverlast van het parkeren van auto's van bezoekers dat veelal gepaard gaat met snel optrekken en wegrijden, en met muzieklawaai uit die

auto's. Scooters van bezoekers rijden over het trottoir. Verkeer rijdt tegen de verplichte rijrichting in. Vanwege de gunstige parkeermogelijkheden voor de deur is deze coffeeshop een soort "drive in" coffeeshop geworden; veel klanten komen per auto of scooter. Bovendien klagen bewoners dat er dichtbij (Kamp 54) nog een coffeeshop wordt geëxploiteerd waarvan ook overlast wordt ondervonden. Die klacht is terecht omdat bezoekers van Differenzo ook in de buurt blijven rondhangen.

4. Trenchtown – Krommestraat 41
Geen klachten.
5. Take a Break – Noordewierweg 10
Aanhoudende klachten van bewoners over parkeergedrag van de klanten van die shop en muzieklawaai uit hun auto's. Bezoekers blijven rondhangen voor de zaak of in de directe omgeving daarvan. De zaak geeft een verloederde aanblik naast aanliggende horeca-panden. Vaak is sprake van kortdurend dubbel parkeren door bezoekers van de coffeeshop, en hun auto's staan dan gewoon op het fietspad of blokkeren de rijbaan. Deze shop is ook een soort "drive in" coffeeshop geworden. Uit politieonderzoek is gebleken dat bijna de helft van het aantal bezoekers van deze coffeeshop afkomstig is van buiten de wijk Soesterkwartier.
Er geldt overigens reeds een vervroegd verplicht sluitingsuur van 22.00 uur.
6. The Zoo – Punntenburgerlaan 72
Een enkele klacht over stank- en muziekoverlast en parkeren van auto's en scooters voor de voordeur van bewoners.
7. Alem – Schimmelpenninckstraat 2
In 2001 geen klachten; dit jaar twee klachten van een bewoner over onjuist parkeren, urineren tegen de gevel en vermoeden van verkoop aan jeugdigen onder de 18 jaar. Dat laatste werd evenwel niet geconstateerd door de politie.
8. Free Time – Van Galenstraat 31
Geen concrete klachten. Wel is opgemerkt dat er nog een coffeeshop (Van Almondestraat 3a) dichtbij in dezelfde buurt wordt geëxploiteerd, wat negatieve gevolgen heeft voor het woon- en leefklimaat.
9. Relax – Van Almondestraat 3a
Aanhoudende klachten van het wijkbeheer Kruiskamp over de situering van de coffeeshops Free time en Relax zo dicht bij elkaar (Van Galenstraat 31). Diverse malen heeft de politie gerapporteerd over de overlast die wordt veroorzaakt door deze twee dichtbij elkaar gelegen coffeeshops; waarbij de coffeeshop Relax er uitspringt aangezien die is gevestigd op de begane grond van een woongebouw, met vlak daarnaast nog een snackbar, in een woonstraat.

De politie heeft eerder geadviseerd om in ieder geval de sluiting van één coffeeshop aldaar te bewerkstelligen. In het verleden is reeds een poging ondernomen om de coffeeshop Relax te verplaatsen naar een geschikte locatie, maar die vervangende locatie werd niet gevonden i.v.m. de aangescherpte vestigingscriteria. De coffeeshop Relax is een te grote belasting voor het woonklimaat, past niet in deze woonomgeving en levert bovendien geen bijdrage aan de door het gemeentebestuur beoogde versterking van de leefbaarheid van deze woonstraat. In de procedure voor het nieuwe bestemmingsplan wordt de bestemming van horeca in de Van Almondestraat dan ook niet gehandhaafd.

5. Nieuw beleid nodig

De maatschappelijke realiteit is dat er behoefte is aan het verkrijgen van softdrugs, ook in Amersfoort. Het zonder meer terugdringen van het aantal te gedogen verkooppunten van softdrugs

is ongewenst en zal ook tot gevolg hebben dat de overige shops in onze gemeente meer bezoekers zullen krijgen. De vraag is of er daar dan niet sprake zal zijn van overlast door te grote toevloed van klandizie. Het verminderen van het aantal gedoogde verkooppunten in onze gemeente doet bovendien afbreuk aan het uitgangspunt van het landelijke drugsbeleid: het tegengaan van illegale verkooppunten en daarmee de scheiding van markten van hard- en softdrugs.

Het college stemt dan ook in met het uitgangspunt van het Raadsprogramma 2002 – 2006, onderdeel Veiligheid, om het aantal coffeeshops in onze gemeente niet te verminderen, en de handhaving van het beleid te intensiveren op strengere aanpak van overlast c.q. aantasting van het woon- en leefklimaat.

Het voorgaande leidt tot de conclusie dat het aanbeveling verdient om bedoelde drie coffeeshops op termijn te verplaatsen naar een passende locatie. Het overleg daarover met de exploitanten is – uiteraard met het voorbehoud van instemming van de gemeenteraad – inmiddels opgestart.

6. Inhoud nieuw beleid

Uitvoering van het Raadsprogramma 2002 – 2006 maakt het noodzakelijk om het gemeentelijk gedoogbeleid te gaan wijzigingen. Daarbij gaat het om de volgende aanpassingen:

- a. Met als uitgangspunt dat het maximum aantal van 9 coffeeshops in de gemeente Amersfoort wordt gehandhaafd, worden de coffeeshops De Schommel, Take a Break en Relax, met ingang van 1 februari 2003 gesloten; daarbij zal evenwel voor de ondernemers een overgangstermijn van maximaal twee jaar in acht worden genomen om de betreffende ondernemers in de gelegenheid te stellen hun shop te verplaatsen. De feitelijke sluiting moet uiterlijk per 1 februari 2005 geëffectueerd zijn.

Voor de volledigheid wordt in dit verband nog opgemerkt dat het niet langer gedogen van een coffeeshop op basis van gewijzigd beleid geen reden is voor schadeloosstelling. Volgens jurisprudentie kan het ophouden met het gedogen van illegale activiteiten niet tot schadecompensatie leiden. De overgangperiode van twee jaar voor bestaande coffeeshops verzacht de aanscherping van het nieuwe beleid in voldoende mate, zodat een schadeloosstelling ook niet aan de orde is.

- b. De thans geldende voorwaarden voor het vestigen van een nieuwe coffeeshop worden aangepast en zullen als volgt luiden:
  1. niet binnen een afstand van 250 meter van een school voor voortgezet onderwijs;
  2. niet in het horeca-concentratiegebied;
  3. niet in het kernwinkelgebied of in een winkelcentrum met voetgangerspromenade, dan wel een belangrijke aanloopstraat met winkels naar dat winkelcentrum met een voetgangerspromenade;
  4. niet in een specifieke woonstraat;
  5. bij verplaatsing van een bestaande coffeeshop naar een geschikte locatie is de gemeente in beginsel bereid tot aanpassing van de planologische regelgeving (vrijstellingsprocedure of wijzigen van bestemmingsplan).

Ter toelichting:

ad 1. Hiervoor is reeds aangegeven dat de nu nog geldende voorwaarden van 250 meter afstand van iedere onderwijs-instelling niet realistisch is. Vandaar dat in het nieuwe beleid wordt voorgesteld om die voorwaarde niet meer te laten gelden voor bijv. de basisscholen. Die afstand van 250 meter blijft wel van belang voor de leerlingen van een school voor voortgezet onderwijs die niet geconfronteerd moeten worden met de aanwezigheid van een coffeeshop in de buurt van hun school.

ad. 2. In horeca-bedrijven in de binnenstad komt veel jeugd die zich op uitgaansavonden tot in de late uurtjes vermaken. Het beschikbaar stellen van softdrugs past niet in de uitgaans sfeer van het horeca-concentratiegebied.

ad. 3. Een coffeeshop heeft geen functie als winkelondersteunende horeca in het kernwinkelgebied en past ook niet bij de winkels aan een voetgangerspromenade in een winkelcentrum.

ad 4. De praktijk heeft inmiddels uitgewezen dat de aanwezigheid van een coffeeshop in een specifieke woonstraat overlast oplevert voor die bewoners.

Ad 5. Het bestaande gedoogbeleid maakt verplaatsing van coffeeshops in feite niet mogelijk omdat de vervangende locatie al een horeca-bestemming moeten hebben ingevolge het geldende bestemmingsplan. Dergelijke panden die ook voldoen aan de overige vestigingscriteria, zijn niet beschikbaar. In verband daarmee wordt als nieuw beleid voorgesteld om bijv. het bestemmingsplan te gaan wijzigen om een coffeeshop te kunnen verplaatsen naar een passende locatie.

7. Handhaving

Hoewel dat niet voor alle coffeeshops geldt, blijkt toch uit de praktijk dat coffeeshops overlast veroorzaken voor hun omgeving. Vaak gaat het daarbij om parkeeroverlast, bijv. parkeren op het trottoir, dubbel parkeren op de rijbaan of gewoon een rijstrook van de weg blokkeren door snel even uit de auto stappen om de shop binnen te gaan en dan de auto zonder meer op de rijbaan laten staan, geluidsoverlast van autoradio van die geparkeerde auto's, op het trottoir gestalde fietsen van bezoekers voor de shop die de doorgang blokkeren, luidruchtig gedrag van klanten vlakbij de zaak of groepjes bezoekers die blijven hangen in de directe omgeving van de coffeeshop.

Voorkomen moet worden dat deze overlast zich structureel voordoet. In het nieuwe gemeentelijke beleid zal dan ook meer aandacht moeten gaan naar de handhaving. Het spreekt vanzelf dat goede afspraken tussen alle betrokkenen zullen leiden tot effectiever optreden tegen overlast. De gemeente zal hierin het voortouw nemen en - in samenwerking met de politie - zal de gemeente met alle coffeeshophouders afspraken maken om duidelijkheid te geven over wat van de exploitanten in dit opzicht wordt verwacht. Daarbij zal het accent meer komen te liggen op de eigen verantwoordelijkheid van de coffeeshouder; de exploitant zal er primair voor moeten zorgen dat er zich in zijn/haar coffeeshop en in de directe omgeving daarvan geen structurele overlast voordoet en hij/zij zal daarop door de gemeente worden aangesproken. Afhankelijk van de aard van de klachten c.q. overtreding van de AHOJG-criteria zal voor de betreffende coffeeshop een handhavingsplan worden opgesteld waarin is aangegeven welke sanctie zal volgen op terechte klachten en/of geconstateerde overtredingen.

In het thans voorgestelde handhavingsbeleid hanteert dus de gemeente het uitgangspunt dat de exploitant van de coffeeshop zelf de inspanningsverplichting heeft ervoor te zorgen dat zijn klanten geen overlast voor de buurt veroorzaken. Dat geldt zowel voor geluidsoverlast als voor het parkeergedrag van de bezoekers van de coffeeshop; ook moet de exploitant erop toezien dat zijn bezoekers niet in de buurt van zijn zaak blijven rondhangen. Om dit te bewerkstelligen zal zo nodig in de gedoogbeschikking de aanvullende voorwaarde worden opgenomen waarin permanent toezicht bij de in-/uitgang van de shop is voorgeschreven om bezoekers in het oog te kunnen houden en regulerend op te treden.

Indien de exploitant er niet in slaagt om dat goed te organiseren, zal de burgemeester overwegen om de openingstijden van de betreffende coffeeshop drastisch te beperken door het vaststellen van een gewijzigd verplicht sluitingsuur, en - in het geval klachten blijven voortduren – om de gedoogbeschikking in te trekken.

De ervaring heeft uitgewezen dat klachten over coffeeshops verspreid over de gemeentelijke organisatie en bij de politie worden ingediend en dat die niet centraal worden geregistreerd. Dat bemoeilijkt een effectief optreden tegen overlast. Om hierin verbetering te brengen hebben wij de gemeentelijke Servicetelefoon aangewezen als centraal meldpunt voor klachten over coffeeshops. Daar zullen de klachten worden bijgehouden en doorgegeven aan de beleidsafdeling, die hierover in contact treedt met de politie om de handhaving vorm te geven.

8. Bekendmaking beleidsregeling

Ingevolge artikel 4:81 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) is deze notitie een beleidsregel, vastgesteld door de burgemeester van Amersfoort ter uitvoering van het coffeeshopbeleid. De bevoegdheid daartoe ontleent de burgemeester aan de artikel 172 en 174 van de Gemeentewet en artikel 13b van de Opiumwet. Het college heeft het standpunt van de gemeenteraad gevraagd. Deze heeft op 17 december 2002 ingestemd met het in de notitie en de bijlage weergegeven beleid. Deze beleidsregel wordt openbaar gemaakt en is met ingang van haar bekendmaking van kracht.

(Gepubliceerd in Stadsberichten d.d. ....)

Overzicht aantal coffeeshops in andere gemeenten – peildatum 1-1-2002:

Hilversum:	9	Utrecht:	17
Apeldoorn:	6	Arnhem:	14
Groningen:	14	Leeuwarden:	14
Maastricht:	19	Nijmegen:	16
Haarlem:	16	's Hertogenbosch:	6

- / -